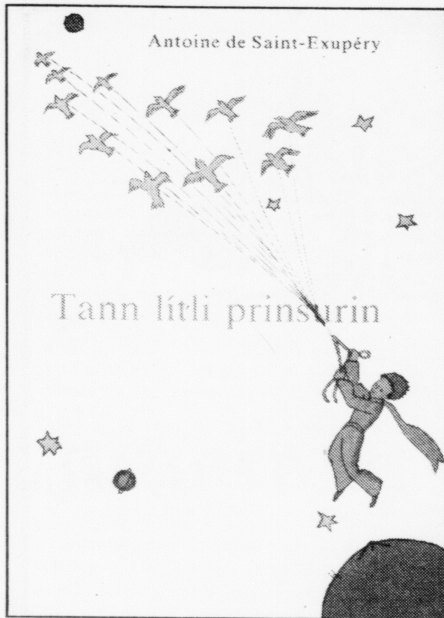

Tann litli prinsurin verjir skaldskapin móti heimsins køldu vindum

TANN LITLI PRINSURIN er eitt andbórið og skaldslígt ævintýr fyri vaksni, við tekningum av høvundanum sjálvum. Tann litli prinsurin kemur til Saint-Exupéry mitt úti í Sahara og greiðir honum frá um heim sitt — av umhugsan fyri teimum vaksnu, ið elska tøl, verður upplýst, at tað er smástjórnan b612 — um sínar vitjanir á øðrum gongustjórnum, hjá konginum við ongum tegnum, hjá tí hugmóðiga manninum, hjá drankaranum, handilsmanninum, lyktamanninum, landafrøðinginum, og um sínar upplivanir á tí lagnastu av øllum stjórnum. Jørðini, har hann tosar við blómur, djór og menniskju. At enda fer tann litli prinsurin heim aftur til sína stórnu, og Saint-Exupéry hevur fingið eina betri fatan av hvat ið er illúsió, og hvat ið er veruleiki — hvat ið er av týðningi, og hvat ið er týðningarleyst í tilveruni.

Alexandur Kristiansen, sum hevur umsett «Le petite prince», sigur um høvundan:

Antoine de Saint-Exupéry (1900–44), var borin í heim í franska býnum Lyon og var flogskipalærdur. Undir seinna heimsbardaga var hann við í stríðnum móti týskinum, og út imóti endanum á krignum datt hann niður í flogfari sínum og doyði.

Saint-Exupéry hevur skrivað nógvar skaldsøgur um kruggið í luftini, um ævintýrliga lívið hjá teimum monnum, ið luttóku í bambuferðunum inn yvir Týskaland og um spennandi hendingar, hann og vinir hansara vóru fyri. Hann troytt-

ast aldrin av at prisa tí góða og trúgva brøðralagnum, ið var millum teir fronsku flogskipararnar, og hann droymir um, at eitt slíkt brøðralag og vinarlag má breiða seg, so tað kemur at umfata øll fólkasleg á jørðini og hindra, at kruggj verður. Hann dugir at byggja eina søgu upp eftir eini fastari forskrift og nýtir eitt sjáldsama vakurt og poetiskt mál. Av bókum hansara kunnu nevast: «Postflyveren», «Flyvere í natini», «Blæstren, sandet og stjernerne» og «Krigsflyvere».

«Tann litli prinsurin» er ein barnabók, men er eisini væl egnuð at lesa hjá meira tilkomnum fólki.

Heilsur til lærumeistararn

Tveir av lærlingunum hjá Christiani Matras hava skrivað nøkur orð í sambandi við, at lærumeistarin fylti 80 í desember. Føðingardagsheilsurnar eru frá Hans Bekker-Nielsen, professara í norð-

urlandskum málum á Odense Universitet, og frá Reidar Djupe-dal, professara í norðurlandskum málum á Universitetet i Trondheim

Han gjorde landet større

Christian Matras er 80 ár. I det høvet er det mange både i heimland og utland som helsar han og kjem han i hug med varme ynskje. Dei er mange som gjerne vil seie han ei takk på denne dagen for alt han har gjeve både i vitkapsverk og diktning, og i byggjande kulturarbeid. På mange omkverve har han vore med og gjort Færøyan større.

Framom alt har han vore vaktaren av færøysk mál og kultur i eit halvt hundre ár, og han har vore med og sett ándeleg rygg i mange av landsmennene sine som tvisyntest dá mykje heldt på á síge.

Når færøysk mál i dag står sterkare i offentleg liv og verdskifte enn nokon gong før, er det menn som Christian Matras á takke.

Færøyan er eit lite land i vidd og folketal seier dei som berre held seg til det som kan vegast og målast. Men Færøyan har ein gammal og rik kultur som lever i kvæde, stadnamn, mál og elles i alt som høyrer landet til. Det er dette Færøyan som Christian Matras har vore med og drege fram i dagen, og fått mange til á sjá. Her står han i jambreidd med sine føremenn Christian Svabo, V. U. Hammershaimb og Jakob Jakobsen.

I det siste har det og kome større ans for alt det

som er færøysk. Yngre granskarer og kulturarbeidarar har kome til, og dei har kvar for seg teke opp færøyske emne til granskning. Ein milestolpe var det då Fróðskaparsetur Føroya vart sett på fot, og ei vidaregåande opplæring í færøysk mál, litteratur og kultur vart sett í gang. Det siste hadde nok vore utenkeleg utan det nyruddningsarbeidet Christian Matras hadde gjort.

I mange år budde Christian Matras og kona i utlandet. Eg trur at dette gav dei eit klárare syn på og ein sterkare takk på sitt eige, fordi Færøyan gav ikkje seg sjølv i utlegda. Dei kunne kanskje seie med den norske dikteren Tor Jonsson: Borte fann eg bygda att. Det vil seie: ute lærde eg á verte glad i mitt eige land på ein annan måte.

Christian Matras skal og ha takk fordi han i sitt lange granskarliv har vore ein tolmodig lærumeister for ei lang rad av næminngar og kulturinteresserte folk som han har vekt opp til á fá ans og godhug for Færøyan. Eg har í så

måte mykje á takke både han og fru Marianne for. Dei tok vel imot meg og lærte meg á verte glad i landet og folket lenge før eg sjølv sette fot på Føroya jord.

Christian Matras lærte ikkje berre frá seg dei turre tal og fakta, men på

sinn stillferdige og inderlege måte fekk han gjort alt dette levande i sinnet. Næmingane hans gloymer det aldri.

Fyrst ettertida kan seie om ei diktning er levande. Ettertida har lag til á spade om mykje av det som for samtida er stort.

Men eg trur at det beste av diktninga til Christian Matras vil leve på «folksins varrar» og lyftast «úr öld i öld» for á láne ei versline frá diktet om Móður-málið.

Dikt som «Hitt blinda liðið», «Dimmið», «Hin gamla neytakonan» og

mange, mange andre vil leve saman med anna stor færøysk diktning gjennom tidene.

Christian Matras var med og bygde eit nytt Færøyan, og gjorde heimlandet større.

For dette skal han ha takk.

Har gjort mange av os til bedre filologer — og forhåbenligt bedre mennesker

At jeg har fået lov til at hylde min læremester Christian Matras på dette sted, giver mig en kærdkommen lejlighed til at vidne om, hvad han har givet mit slægtled af danske filologer gennem sin lærergerning ved Københavns Universitet og gennem sine studier af færøsk filologi i videste forstand. Han gav os først og fremmest af sin lærdom den erkendelse, at filologien er en alvorlig sag, men tillige, at den godt kan — eller skal — behandles med munter alvor. Man mærker sprogelskeren og ord-bogsmanden i ham, når hans ildhu flammer op over et enkelt ord, et navn, en talemåde, som på en eller anden måde kan bidrage til den samlede forståelse for

færøsk sprog. Hans studier af den keltiske indflydelse på færøsk sprog og kultur viser spændvidden i hans lærde interesser og rummer en inspiration, som man må håbe leder til nye undersøgelser og landvindinger.

Den del af Christian Matras' forskning, som taler allerstærkest til mig, er de bidrag, han har ydet til forståelsen af den færøske målrejsning. Hans fine levnedstegninger af målrejsningens mænd fra Hammershaimb til Jákup Dahl og deres forgængere Svabo og Schrøter supplerer hans værdifulde arbejde som udgiver og kommentator af for eksempel Svabo. Hans analyse af situationen omkring tilblivelsen

af det færøske skriftsprog i 1846, hvor unge idealister som Hammershaimb og Svend Grundtvig kom til at stå overfor den etablerede sprogvidenskab, er en forfærdelig og menneskelig fremstilling af en højst speget situation, der

kunne have fået en ulykkelig udgang. Det ægte humanistiske hos Christian Matras i dette og andre af hans skrifter og i hans lærergerning har gjort mange af os til bedre filologer og forhåbentlig også til bedre mennesker.

Hans Bekker-Nielsen

Reidar Djupedal